

VLADA NANI- GUJE O MODI- FIKACIJI SUŠE

Wickersham je dejal urednikom, da bo prohibicija morda omiljena. Hoover spremenil stališče?

Washington, D. C. — George W. Wickersham, predsednik Hooverjeve komisije za opazovanje skrahiranih zakonov, je zadnji petek namignil v svojem govoru na zborovanju organizacije ameriških urednikov časopisov, da morda pride modifikacija prohibicije. Rekel je, da bo "mogoče potrebno spremeniti prohibične zakone v svrhu, da se doseže narodna temperenca, kajti v sedanjem zaničevanju prohibične postavke leži nevarnost revolucije in anarhije." Wickersham je prosil urednike, naj v ta namen delujejo za spremembo javnega mnenja.

Istočasno je bilo pred senatnim odsekom, ki preiskuje zakulisništvo, prečitano pismo, iz katerega je razvidno, da je predsednik Hoover prišel do prepričanja, da sedanji zakon prohibicije ne bo nikdar uveljavljen.

Učiteljska unija in ljudska izobrazba

Posebni interesi skušajo dobiti nadvlado nad javnimi šolami, je dejala tajnica federacije

Memphis, Tenn. — (F. P.) — "V vseh štiridesetih letih, odkar sem v zvezi s sistemom otroške izobrazbe v ameriških javnih šolah, še ni bilo take gonje proti učiteljskim unijam kot je sedaj," je izjavila Florence Curtis Hanson, tajnica Ameriške učiteljske federacije, v svojem govoru pred članicami učiteljske unije št. 52 v Memphisu. "Mogočne korporacije in privilegirani interesi so pridno na delu, da dobe v svoje roke kontrolo nad javnimi šolami. To se je posebno pokazalo v Syracuseu, v Atlantiu in v Chicagu.

"Te korporacije vodijo sistematičen boj proti učiteljskim unijam in trdijo, da je neetično, ako se učiteljice organizirajo v svojih organizacijah. Po mojem mnenju so unije edino sredstvo v boju proti privilegiranim slojem, ki bi takoj, ako bi učiteljice ne varovala njihova organizacija, začeli odslovljati ne-prijateljske osebe, ako se ne bi hotele ravnati po volji teh interesov.

"Kar učiteljice potrebujejo danes je, da se iznebijo strahu pred šolskimi odbori, ki bi jim lahko uničili eksistenco, ako bi ne imele svoje organizacije, da jih ščiti in varuje njihove pravice. Nobena učiteljica bi ne mogla poučevati učence v samospoštovanju, ako bi bila v vednem strahu pred svojimi predpostavljenimi. Učiteljice morajo biti neodvisne od vpliva raznih političarjev, ki so člani šolskih odborov in skušajo ob vsaki priliki kratiti njihove pravice.

"Javne šole v Ameriki so bile ustanovljene v glavnem na prizadevanje organiziranega delavstva. Velika večina otrok v javnih šolah sestoji iz otrok delavskih staršev in bila bi nesreča, da ameriško ljudstvo, ako bi šole prišle pod kontrolo bogatega razreda, ki vidi v njih samo finančne interese in se ne briga za osebnost in človeške pravice."

Hanson je potem naznanila, da se bo prihodnja konvencija Ameriške učiteljske federacije vršila konec meseca junija v Memphisu. Federacija je povabila William Greena, predsednika Ameriške delavske federacije, naj nagovori delegate, ki se bodo zbrali na konvenciji. Green je obljubil, da pride, ka-

Belgrad ima 102 stoletnika med 262,298 prebivalci

Belgrad, 19. apr. — Belgrad, glavno mesto Jugoslavije, ima na temelju oficijelne statistike, ki je bila pravkar objavljena, 262,298 prebivalcev in med temi sta 102 osebi, ki sta stari sto in več let. Dalje so našli preko 8000 prebivalcev, ki imajo čez 60 let. Končno je v Belgradu — kar je žalostno ali veselo, kakor se vzame — 34,000 žensk več kot moških.

Svoboda govora na jugu

Radikalna govornika obožena puntarskih aktivnosti

Atlanta, Ga. — (F. P.) — Veleporota je obožila M. H. Powersa in Joe Carraša, komunistična agitatorja, puntarskih aktivnosti na temelju protipuntarskega zakona, ki je bil sprejet še pred civilno vojno in določa kazeno od pet do dvajset let zapora.

Njun prestop je bil, ker sta govorila na shodu zamorskih in belopoltnih delavcev in ker sta jih pozivala na upor proti izkoriščevalcem in da naj se branijo proti nelegalnim napadom policije ter proti linčarski državi. Nadalje, da sta razpečevala puntarske tiskovine na tajnih zborovanjih.

Daj ne moreta pričakovati milosti na sodišču, kadar se bo otvorila obravnava, je razvidno iz stališča državnega prosekutorja, ki je v nekem govoru izjavil, da je kooperacija med belopoltnimi in zamorskimi delavci inzulit na stare tradicije jugo.

Obravnava proti obožencema se bo otvorila v prvih dneh prihodnjega meseca.

Verska enakopravnost v Jugoslaviji

Protestanti imajo iste pravice kot katoliki, pravoslavni in Turki

Belgrad, 19. apr. — Kralj Aleksander je večeraj — na veliki petek — izdal dekret, s katerim so podeljene evangelijski (protestantski) cerkvi v Jugoslaviji enake pravice kot rimsko-katoliški, pravoslavni in judovski cerkvi ter muslimanom.

100,000 ljudi pri pogrebu sovjetskega poeta

Moskva, 19. apr. — Vladimir Majakovski, boljševiški pesnik in dramatik, ki je pred par dnevi izvršil samomor, je bil večeraj kremiran. Več kot 100,000 oseb — delavcev, dijakov, vojakov in največ mladine obojega spola — je spremljalo krsto, pokrito s črnim in rdečim suknom, do krematorija. Na krsti ni bilo nobene venca. V vsem ogromnem izpreduvu je bil en sam avto in v tem se je vozila pokojnikova mati. Pesniki in drugi umetniki so bili častna straža. Majakovski se je umrtil radi žensk. Imel je dve zaročenki — in nikakor se ni mogel odločiti, s katero bi se bil poročil. Pustil je sledečo izjavo: "Čoln moje ljubezni se je razbil ob skali novega življenja. Sodržična vlada, prosim, skrbi za mojo mater se stro in moji dve zaročenki."

Hud potres na Grikem; več mrtvih

Atene, 19. apr. — Močni potresni sunki so v četrtek večer in večerj strelji Peloponez in več vasi je v razvalinah. Kolikor je doslej znano, je okrog 20 oseb mrtvih ali ranjenih in škoda je velikanska.

Kor tudi John Dewey, profesor filozofije na Columbia univerzi, ki je član učiteljske federacije in vnet zagovornik delavskih organizacij.

BORAH PREJEL DOKUMENTE PROTI PARKERJU

Izročila mu jih je Ameriška delavska federacija

Washington, D. C. — (F. P.) — Senator Borah, član senatnega justičnega pododseka, ki ima v rokah zadevo glede Parkerjevega imenovanja članom zveznega vrhovnega sodišča, je te dni prejel dokumente iz glavnega stana Ameriške delavske federacije, v katerih je natančno pojasnjena zgodovina injunkcije, ki je bila izdana proti rudarjem v West Virginiji in čije posledice je bila uničenje rudarske unije v omenjeni državi. Dokumenti vsebujejo dvajset tiskanih strani poleg besedila "yellow dog" pogodbe, katero so morali rudarji pri Red Jacket Coal & Coke Co. podpisati.

Borah je že pri prvem zaslišanju, ki se je vršilo pred justičnim pododsekom, izjavil, da bi morali uradniki Ameriške delavske federacije dokazati neveljavnost omenjene pogodbe že iz razloga, ker ne daje ničesar delavcu, ki je prisiljen, da jo podpiše na podlagi grožnje ali iz bojazni pred gladom.

DAVIS ZAGOVAR- JA REAKCIONAR- NEGA URADNIKA

Wood je pokazal, da je hud nasprotnik levčarskih unij

Washington, D. C. — (F. P.) — Tajnik zveznega delavskega departmenta James J. Davis je odklonil poziv, kateri mu je bil predložen po Uniji za ameriške civilne svobodščine, da odsvolvi Charles G. Wooda, ki je načelnik spravnega biroja v delavskem departmentu. Obožba se glasi, da je Wood prekorajil meje svoje oblasti, ko se je spustil v boj proti levčarskim unijam.

Zastopniki nje za ameriške civilne svobodščine so opozorili Davisa na dejstvo, da je Wood priznal pred sodiščem v New Yorku, da je vzpodbujal neko čevljarstvo, naj prelomi pogodbo, ki je bila sklenjena med njo in levčarsko unijo čevljarških delavcev; da je Wood javno izpovedal svoje sovraštvo napram tem unijam in da je oboževal Whalenovo taktiko, ki je bil zavzel proti demonstracijam brezposelnih delavcev; da je preganjal organizatorico Ellen Dawson in jo dvakrat prignal pred sodišče na obožbo, da je pridobila ameriško državljanstvo pod sleparskimi pretevezami. Nad postopanjem se je zgražal celo sodnik Clark Trenton, ki je v javnosti ožigosal Woodovo početje.

Wood je pričel z vojno proti levčarskim unijam za časa stavke tekstilnih delavcev v Gastoniji.

SE ENA VELI- KA ZDRUŽITEV

Sears-Roebuck in Montgomery Ward se spojita v eno družbo

Chicago. — Sears-Roebuck & Co. in Montgomery Ward & Co., dve največji trgovinski trdki, ki prodajata na pismena naročila in razpolijata vse mogoče blago po vsej deželi, se pripravljata na združitve. Ka se trdki združita, bo ta kombinacija največja trgovina na drobno na svetu, ki bo reprezentirala 450 milijonov premoženja in dve milijardi dolarjev letnega trgovskega prometa.

Delavski uredniki na zborovanju

Washington, D. C. — Uredniki glasil železniških bratovščin so se te dni zbrali na zborovanju, na katerem so razpravljali o programu političnih kandidatov, ki iščejo podpore od delavskih unij pri njihovih volilnih kampanjah.

Rudarski frakciji v kvari bitki; šest ranjenih

Obzaložanja vreden konflikt je bil na veliki petek v Royaltonu, Ill., kjer so hujskači razbili shod. Germer napaden

Royalton, Ill. — Pristaši dveh rudarskih organizacij so se zadnji petek spopadli v tem mestu z orožjem in šest mož — pet rudarjev in konštابلar — je bilo ranjenih. Okrog 25 strelcev je bilo oddanih na glavni cesti, kamenje je padalo, mahali so z gorjačami in enega moškega so vrgli skozi šipo izloženega okna.

Najbolj je bil ranjen Barney Davie, rudar iz Zeiglerja, katerega so odpeljali v bolnišnico s kroglo v trebuhu. Ostali ranjeni so: konštابلar John Hicks, obstreljen; Adam Ivanič, rudar, obstreljen; Roy Groves, rudar iz West Frankforta, obstreljen; Ray Edmondson, rudar iz Zeiglerja, obstreljen; Tony Bosich, rudar iz Zeiglerja, obstreljen.

Konflikt je nastal, ko sta prišla Alexander Howat in Adolph Germer, predsednik in podpredsednik reorganizirane unije UMW, da bosta govorila na shodu rudarjev. Germerja so takoj napadli in ga pretepli. Germer je kasneje izjavil, da bo tožil napadalec.

(Poročilo ne pove, ali so bili Lewisovi pristaši ali komunisti, ki so izvršili napad.)

150 oseb zgorelo v cerkvi na voliki petek

Sveče so užgale platnene okraske in tencev svetilke v rumunski cerkvi v središču je strašna katastrofa

Bukarešta, 19. apr. — V vasi Šesti, 65 milj od tukaj, se je večeraj pripetila grozna nesreča, ki je bila natlačena z verniki med ceremonijami ob božjem grobu, se je od gorečih sveč na oltarju vnela platnena draperija, ogenj se je bliskovito razširil po vsej cerkvi in v nekaj minutah je okrog 150 oseb našlo smrt v dimu in plamenu. Največ mrtvih je žensk in otrok. Zgorela sta tudi dva duhovna, ki sta vodila ceremonije in vaški župan.

Poročilo pripoveduje, da je nesreča prišla tako hitro in panika je bila tako strašna, da je bila vsaka rešitev nemogoča. Vnel se je najprej glavni oltar in ogenj je brzo zajel vse kote. Cerkev je bila polna starih lesenih Marij in Kristusov, ki so gorili kakor slama. Verniki so skočili proti vratom, ki so se odpirala na znotraj; zajezili so vrata in niso mogli ven, nakar so se takoj vsi zadušili. Cele družine so uničene. Drugi so izgubili vse otroke.

Stavka urednikov v Mehiki

Mexico City, 19. apr. — Vsi delavci uredniških štabov za inozemske vesti dveh največjih dnevnikov v Mehiki, "Excelsior" in "Universal," so večeraj zastavkali in danes sta lista izšla brez vesti iz inozemstva. Stavka je prišla, ko je delavska unija zahtevala, da morata oba dnevnika pretrgati stike z ameriško časnikarsko agenturo Associated Press. Zahteva pa je bila odklonjena.

"Dobri" časi so še daleč

New York. — Statistično poročilo, ki ga je te dni izdal državni delavski biro na podlagi študij v industrijskem gibanju, ne pove nič gotovega, dal je v industrijski depresiji dosegla svoj vrhunec in če se bližajo bolji časi. V nekaterih industrijah se opaža nekoliko več živahnosti kot v prvih mesecih tekočega leta, toda to je navaden pojav v spomladanskih mesecih. Poročilo biroja ne kaže nobene jasnosti z ozirom na vprašanje brezposelnosti.

Frank Lekše ubit v rovu

Gl. odbornik in voditelj mladih v S. N. P. J.

V soboto zvečer smo prejeli brzajavno vest iz Arme, Kans., da se je br. Frank Lekše, član in predsednik društva Sunflowera št. 609 in gl. odbornik S. N. P. J. — edinstven nadzornik za tretje okrožje — smrtno ponesrečil pri delu v premogovniku. Neureča se je pripetila 19. aprila popoldne. Bil je na mestu mrtev.

Pokojniki je bil rojen 10. oktobra 1901 v Clevelandu, O. Od tam se je s svojimi starši vred preselil v Breezy Hill, Kans., kjer je 15. junija 1919 vstopil v društvo Trpin št. 30 S. D. P. Z. Ko se je ustanovilo angleško poslušajoče društvo Sunflower, se je pričel v njem udeleževati kot neumoren agitator za S. N. P. J. To društvo ga je poslalo na 9. redno konvencijo, na kateri je med voditelji mladih zastopal najboljšo interese jednote. Na zadnji konvenciji je bil tudi izvoljen v gl. odbor kot okrožni nadzornik.

Jednota je z br. Fr. Lekštom izgubila veličnega člana in odbornika, naša nova generacija pa veliko obetajočega voditelja. Zapušča mater in sestre, katerim izrekamo globoko sožalje.

JEKLARSKI DE- LAVCI VSTO- PAJO V UNIJO

Kompanija preganja organizatorje in odpušča delavce, ki agitirajo za pristop v unijo

Birmingham, Ala. — (F. P.) — Organizatorična kampanja, ki jo vodi med jeklarskimi delavci Trade Unity Union League, levčarska organizacija, zaznamuje precejšnje uspehe v tem jeklarskem mestu, ki je poznano kot trdnjava openšarjev. Uradniki lige poročajo, da je v zadnjih šestih mesecih pristopilo v organizacijo nad tisoč jeklarskih delavcev.

Kompanija je sedaj začela s teroristično kampanjo proti organizatorjem. Pred kratkim je bila pod stanovanje organizatorja J. J. Gigilija podtaknjena bomba, ki je razdejala poslopje. Bomba je eksplodirala v času, ko se je organizator in njegova družina nahajala v gledališču. Ako bi bila doma, bi bili prav gotovo vsi ubiti. Policija, ki je pod kontrolo mestne uprave, v kateri so zastopniki jeklarske kompanije, je sicer uveljavila preiskavo, da zasledi storilce, a videlo se je takoj, da ni zainteresirana v stvar in bombni napad je še vedno zavil v "misterij".

Agitacija med jeklarskimi delavci za pristop v unijo se vrši tajno, kajti kompanija odsvolvi takoj vsakega delavca, ki ga izsledijo njihovi vohuni, da agitira za organizacijo.

Med jeklarskimi delavci je mnogo zamorcev, ki so izpostavljeni še večjemu izkoriščanju in priganjstvu kot belopoltni delavci.

Indijski rebeli ubili sedem policajev

Okrog sto dobro oboroženih teroristov napadlo policijsko postajo

Kalkuta, 20. apr. — Okoli sto Indijcev, ki so bili dobro oboroženi, je v petek zvečer napadlo policijsko in telefonsko postajo v Citagongu, provinca Bengal, in ubili so sedem domačih policistov ter izropali in deloma demolirali poslopje nakar so pobegnili v hribe. Vojaške čete jih zdaj iščejo in prijetih je bilo veliko številno osumljencev.

Gandhijevi nacionalisti niso odgovorni za ta napad. V drugih krajih Indije je bil mir zadnja dva dni.

Strela ubila 38 delavcev

Lisbona, 19. apr. — Iz Macaoja, portugalske kolonije na Kitajskem, je prišla vest, da je strela tamkaj udarila v tovarno in povzročila eksplozijo, ki je usmrtila 38 delavcev.

KAMPANJA PROTI VERIŽNI DRUŽ- BI USPEŠNA

Unijski delavci dobili simpatije v javnosti

Chattanooga, Tenn. — (F. P.) Javno mnenje, ki so ga mobilizirale delavske unije, posebno mesarska, proti Hill Co., ki ima svoje prodajalne skoro v vseh mestih na jugu, je pokazalo, da se protidelavska politika vselej ne izplača. Hill Co. je znana naprotična organiziranega delavstva, ki sili svoje prodajalce in klerke, da morajo delati dolge ure za nisko mezdno. Bojko, ki so ga organizirale unije, je rezultiral v tem, da je moral nek Hillmanova prodajalna zapreti vrata. Njen bivši menažer je potem odprl trgovino, v kateri uposljuje unijske delavce in sedaj dobro napreduje. V zadnjih par mesecih je moral Hill Co. zapreti že tri trgovine v tem okraju.

Ta družba je postala posebno arogantna napram svojim delavcem v prejšnjem decembru, ko je pričela znižavati mezde, nakar so se delavci uprli. V spor so posegle delavske unije in začele s kampanjo bojkotiranja. Na svojo stran so pridobile javno mnenje, da jim pomaga v boju. Menadžer neke Hilllove prodajalne je bil pred kratkim obsojen v denarno kazen, ker je sleparil odjemalce pri tehnicu. To je tudi pomagalo, da je nevolja med ljudmi proti družbi narasla.

Mesarska unija je sedaj na delu, da organizira mesarske delavce v Hilllovi prodajalni. Policija se ne mešava v spore, pač pa je naklonjena unijam delavcem, kar je pokazala tudi dejansko, ko je aretirala sestro upravitelja neke Hilllove prodajalne, ker je raztrgala napis, ki ga je nosil neki unijski mesarski delavec in na katerem je bil poziv na Hilllove delavce, naj se organizirajo v unijo.

Tekstilna kompa- nija znižuje mezde

Njenemu vzgledu bodo sledile druge kompanije

Durham, N. C. — (F. P.) — Znana stvar je, da so mezde, ki jih prejemale tekstilni in drugi delavci v južnih državah, komaj zadostne za najnujnejše potrebe, ki jih potrebuje delavska družina. Baš radi nizkih mezd in priganjstva je postal jug v prejšnjem letu pozorišče ostrih industrijskih sporov in stavk, v katerih je tekla delavska kri. Vse to pa ni prav nič vplivalo na vodstvo Durham Hosiery Co., ki je naznanila novo redukcijo mezd delavcem.

Ta kompanija uposljuje okrog tisoč delavcev in njeni profiti so v prejšnjem letu znašli več kot četrt milijona dolarjev, kar pokazuje, da je bila redukcija že itak nizkih mezd popolnoma neupravičena. Izučeni delavci so doslej prejeli 45 centov na uro, družbi pa se je zdelo, da je plača previsoka in jo je znižala za deset odstotkov. Povprečna mezda navadnih delavcev je \$15 na teden.

Radi redukcije je nastalo silno nezadovoljstvo med delavci in v njih se je pojavila želja za pristop v unijo, v kateri vidijo edini izhod iz klavernega položaja, ki jih je znižanjem mezd potisnil še v hujšo bedo in pomanjkanje kot so ga bili navajeni prenašati doslej. To nezadovoljstvo se opaža med delavci, ki so uposleni pri Ruth Hosiery Co., katerim se je tudi zagrozilo z znižanjem mezd.

Delavskega materiala, ki sestoji večinoma iz ubožnih farmarjev, ki prihajajo iz hribovskih vasic v industrijska mesta, je dovolj in tekstilna družba so v tem videle priliko za redukcijo mezd.

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosvete v Jugoslaviji.)

Pevci UJU na turneji

Skraino vestno pripravljen in splošnem prepričanju ljubljanskih glasbenih strokovnjakov gotov velikih uspehov je Udruga jugoslavanskih pevteljev, ki je odšel v sredo 16. marca na turnejo iz Ljubljane v Čkoslovaško. Prav veselo bilo slovo na kolodvoru. Vse skupaj je na turnejo šlo 84 pevcev in pevk, ki jih spremlja skladatelj Emil Adamič, Jan Ravnik, Henri Svetel in Zlatko Grgošević iz Zagreba. Pevni zbor vodi Srečko Kumar, ki ed vseni člani uživa najčistije simpatije, kot potni naravniki pa fungira učitelj Drago Zupanič iz Ljubljane. Nadalje spremljata zbor konservatorista iz Metzeva.

K slovesu so poleg mnogostopne ljubljanske učiteljstva svojcev prišli tudi zastopniki uverenosti UJU, pevskih druženj in prosvetnega oddelka, av posebno pa se je opazala nacionalnost čkoslovaškega konzula dr. Resla, ki je za pridobitev godnosti na turneji vložil vse in se od članov zbora najzanesljiveje poslavjal. Profesor Ranko Ravnik je vzel s sabo svojo preizkušeno filmsko kamero, av posebno pa se je opazala nacionalnost čkoslovaškega konzula dr. Resla, ki je za pridobitev godnosti na turneji vložil vse in se od članov zbora najzanesljiveje poslavjal. Profesor Ranko Ravnik je vzel s sabo svojo preizkušeno filmsko kamero, av posebno pa se je opazala nacionalnost čkoslovaškega konzula dr. Resla, ki je za pridobitev godnosti na turneji vložil vse in se od članov zbora najzanesljiveje poslavjal.

Ze prihajajo prve vesti o velikih uspehih. Iz Ceskih Budjevoce poročajo, da se je vršil tam koncert ob razprodani dvorani, ki je zelo uspel. Pevci in pevke so bili navdušeno pozdravljeni ter jim bile prirejane viharne in polgotrajne ovacije. Tudi ob pridu so bili pevci sprejeti od mnogostevilnega občinstva in nasti od pevskega zbora "Forster".

Nadaljnja vest prihaja iz Plzaja. Tu se je vršila najpreje maneja za šolsko mladino, kjer je učitelj Škulj pozdrvil čkoslovaško šolsko mladino. Pevci so bili deležni dolgotrajnega aplavsa. Tudi večerni koncert v Plznu bil kakor poročajo pravi trumf. Koncert se je vršil pod povrovitelvom tamošnjega žunana socijalista Picka in mestne bečme. Ze uvod pod taktiko dirigenta Kumarja, ki sta ga tvorili čkoslovaška in jugoslovanaka himna, je izzval v dvorani viar navdušenja. Vsak komad programa je sprejel občinstvo v urnimi ovacijami in brezkončnim plaskanjem. V odmoru so bili izročeni gostom trije krasni tvorjevci venci in sicer so podarili po enega mestna občina, čkoslovaška jugoslovanaka liga učiteljski svet.

Proces med dr. Kosto Jovanovićem in beogradske občine

Beograd, 21. marca 1930.
Kakor smo že svoj čas poročevali, se je nedavno završil v Beogradu zelo interesanten proces med Beogradske občine in Dr. Kosto Jovanovićem. Slednje je tožila občinska uprava radi njegovih poraznih kritik glede občinskega gospodarstva, katere je objavil v raznih listih. Sodišče je dr. Kosto Jovanoviča oprodelo vake krivde ter s tem inefektivno obsodilo Beogradske občinske uprave.

Sedaj pa toži dr. Kosta Jovanović občinsko upravo radi razdeljenja časti, kar je občinska uprava storila v raznih svojih javnih poročilih. Za ta poročila, o katerem bomo še poročali, vladu v vseh beogradskih listih ogromno zanimanje.

Avanš na "Delavskem odru"
V soboto, dne 22. marca je urizoril Delavski oder v Ljubljani dramo francoskega pisatelja Raynala "Grob neznanega junaka", ki tvori tip nekake vojne drame in je tudi posvečena avtanš svetovne vojne. Režiser Kret je okrajšal od treh na dva oddi in izpustil celo dejavnost. Dne je igra nekako pripravljena za prenehanje, je kljub temu da okrajšava bila prebuda in z njo ni podala vsega, kar bi morala. Vlogi sina in matere sta igrali Kret sam in Severja.

Kret je v tej igri nastopil v vlogi prvic kot igralac in nastopal lepo igro, smisel za prenehanje, a še premalo rutine in

sigurnosti nastopa. Severjeva, ki je pa že predstavljala Katjušo v "Vstajenju" je bila sigurneja in tudi dobra. Delavski oder je pridno na delu in študira sedaj s polno paro Gorkega drama "Na dnu". "Grob neznanega junaka" je tudi na repertoarju ljubljanske drame in žanje pod Debevevo režijo lepe uspehe.

Izpuščena iz "Glavnjače"

Te dni sta bila iz beogradske zapovor državnice sodišča za zaščito države, iz "Glavnjače" izpuščena atetifranca Ivan Makus in Korošec, delavca iz Ljubljane. Imenovana sta bila aretirana v oktobru skupno s Miletom Klopčičem, Cirilom Štukljem in Alojzajem Sedsjem, ki so bili na intervencijo Antona Kristana izpuščeni po nekaj dneh, in sta bila menda do izpustitve nezasišana. Kar naenkrat sta bila izpuščena, ne da bi vedela zakaj.

Most med Beogradom in Zemunom

Beograd, 22. marca 1930.
Vprašanje novega velikega mosta, ki ga nameravajo zgraditi med Beogradom in Zemunom prihajha v zadnje faze. Narčni so že odobreni, ter se bo te dni pričelo na sondiranju terena. Dela so že razpisana. V proračunu se ceni most na 140 milijonov dinarjev.

Tudi v Holdiniji se aranžira izlet na Ljubljanski velesesem

Z ozirom na desetletnico Ljubljanske veleseseme aranžira naš generalni konzulat v Amsterdamu velik izlet v Jugoslavijo predvsem v Slovenijo. Holandi se bodo tudi ob tej priliki seznanili z našo industrio in trgovino. Velesesem se bo vršil početkom junija v velikem obsegu. Sušaška luka stalno napreduje

Blagovni promet sušaške luke stalno napreduje, in se je od leta 1924. že povečal. Od leta 1926 se je pa dvignil za 156% ali za 423,160 ton. Luka v Sušaški ku se bo morala razširiti, kajti pri njeni sedanji velikosti je že preobtežena.

Načrti za povečanje luke so že igotovljeni, ter se sedaj popolnoma resno proučava ta problem. Posebno za Slovence je to eminentne važnosti, kajti Sušak je izvozna luka v glavnem za Slovenijo. Treba bo pa tudi urediti železniško zvezo čez Kočevje, ki je Sloveniji življensko potrebna.

Ubitjalca očeta umoril sin

V Veliki Kaniži se je kakor poročajo dogodila strašna rodbinska drama. Tankajšnji posestnik Franc Csondor, ki je zelo surovo postopal s svojo družino, ni hotel dovoliti, da bi se njegova hčerka poročila s svojim izvoljencem. V prepiru, ki je nastal radi tega, sta ga njegova sinova 20letni Franc in 13letni Ivan, s cepcem pobila na tla. Franc je pa nato vzel še nož in ga zasadel očetu v srce, tako da je takoj izdihnil. Preiskava je ugotovila, da je umorjeni v svojih mladih letih tudi ubil svoje ga lastnega očeta.

Tudi v Jugoslaviji imamo trampe

Ljubljana, 18. marca 1930.
Ko je davi ob 8ih privozil beogradske brzovlak v Ljubljano je dežurni policijski agent opazil od nekim vagonom mladenčica, ki je baš hotel pobegniti. Agent ga je prijel, mladenič, ki je po poklicu knjigoveški vajenec mu je priznal, da se je hotel iz Pančeva peljati v Zagreb, toda ker ni imel denarja se je vzeleg med kolena pri vagonu, kjer da je trdno zapal, tako da je prispel z vlakom v Ljubljano, mesto v Zagreb, kjer je hotel obiskati svoje sorodnike.

Policija ga je sedaj poslala, kjer naj poišče svoje sorodnike, ako so njegove navdobe resnične.

Ljubljansko dramsko in operno gledališče

Ljubljana, 20. marca 1930.
Ljubljansko dramsko gledališče ima trenutno na repertoarju: Lipahovo komedijo "Glavni dobitnik", Nestrojevo veseloigro "Za ljubezen so zdravila", Klambundov "Krog z kreda", moderen pacifistično francosko drama "Grob neznanega junaka", dalje

veseloigro "Utopljenec", klasično Shakespearjevo drama "Vihar". Opera pa trenutno predvaja: Leoncavallove "Glumace", Puccinijevo delo "Giani Schicchi", Straussov "Netopir" je tudi trajno na programu, dalje Safranek-Kavičeva domača opera "Hasanaginica", Puccinijeva opera "Boheme", "Tosca", nadalje "Car in tesar" ter opereta "Tičar". To je program tekočega tedna.

Adolf Kapus je umrl

Kamna gorica, 18. marca 1930.
Snoel je po kratki in mučni bolezni preminul na svojem posestvu v Kamni gorici v 77 leti starosti široim Gorenjske znani dolgoletni župan Kamne gorice Adolf Kapus. Pokojnik je bil 30 let župan svoje občine. Avstrijski cesar mu je dal svoj čas plemiški naslov "plemeniti Pihlstein". Pokojnik je bil velik prijatelj prirode, znanosti in umetnosti ter je do zadnjega opravljal posle konservatorja za spomenike po Gorenjskem.

Ljubljanski velesesem je priredil kakor vsako leto veliko dražbo koč divjih živali na dan 25. marca. Ta prireditve je največja svoje vrste v Jugoslaviji.

Nevarnost poplav v Sloveniji

Ljubljana, 21. marca 1930.
Zaradi deževja, posebno pa radi južnega vremena se topi sneg po planinah v Sloveniji z veliko hitrostjo, tako, da obstoja nevarnost velikih poplav. Posebno je opaziti naraščanje vodostanja na Savi in Ljubljanci. Pri Kranju je Sava dosegla stanje, kakršnega letos še ni imela, toda na srečo se vodne mase zelo hitro odtokajo proti Zagrebu, tako, da je upanje da velike škode ne bo. Tudi so se varnostne naprave, narejene po izkustvih zadnjih let, izkazale za zelo dobre in varne.

Železniška nesreča na Dolenjskem

Ljubljana, 18. marca 1930.
Med postajamo Št. Janš na Dol. in Mokronog—Bistrica je večeraj iztiril osebni vlak št. 9433. Lokomotiva, službeni voz in en osebni voz so skočili iz tira, vendar pa se ni zgodila večja nesreča. Človeških žrtev ni bilo, tudi materialna škoda ni velika. Nesreča je nastala vsled tega, ker je počila tračnica.

Samomor na materinem grobu

Osiijek, 20. marca 1930.
Hčerka gostilničarja Gjura Fiserja, 17letna Eva, je poskusila izvršiti samomor na grobu svoje matere. Ustrelila se je z revolverjem kalibra 12mm ter si je z enim strelom strahovito razmesarila prani koš. Obpanko so prepeljali v bolnico, toda ni dosti upanja, da ostane pri življenju. Kaj je nesrečno mladenko gnalo v smrt, ni znano.

Nesreča z orožjem

Ptuj, 18. marca 1930.
Pred dnevi se je obstrlel z lovsko puško v glavo posestnik in lovski paznik Ivan Leber iz Placarskega vrha občina Janežovi. Sibre so mu strahovito popačile obraz. Prepeljali so ga v Ptujsko bolnico toda kljub zdravniški postrežbi je nesrečnež podlegel. Zapuščena žena in 7 neprekrbljenih otrok.

Toča v Medmurgju

Varaždin, 20. marca 1930.
Po daljšem lepem vremenu je nastopilo večeraj nenadoma slabo vreme z velikim deževjem. Med dežjem je celo začela padati velika toča, kakršno prebivalstvo v tem letnem času ne pomin. Toča ni napravila nikake škode, kajti rastline so še vse pod zemljo, a drevje se še ni razbrstelo.

Znani mariborski restavrater umrl

Maribor, 18. marca 1930.
Davi ob 3. zjutraj je umrl po kratki bolezni Franc Strickler, bivši kolodvorski restavrater v Beljaku in Mariboru. Zadnje čase je bil lastnik kavarne Central v Mariboru.

Španski minister v Dalmaciji

Split, 17. marca 1930.
V Split je prispel španski minister Henric de Sant Braulio. Prišel je iz Sušeka, ter namerava ostati v Splitu nekaj časa na odhodu.

Veliko tvornico za umetno svilo grade v Osijeku

Čehoslovaške združene tvornice za svilo so začele graditi v Osijeku veliko tvornico za umetno svilo. V jeseni mora nova tvornica že začeti z obratom.

Dr. K. Petrič: Reuma—socialna bolezen

Beseda reuma, reumatizem, reumatizmus izvira iz grškega glagola reein, kar pomeni teči. Sorodna ji je beseda katar iz grškega glagola katerein, kar pomeni doliti teči. Te dve besedi je že rabil stari Hipokrat davno pred Kristusovim rojstvom za bolezni, ki so nastopale vsled vremenskih sprememb v zvezi s prehladom. Menil je, da se nabere v možganih mrzla vlaga, ki potem teče po sluznicah dhal in se prikaže kot zunanji iztok (katar) na ušesih, očeh, nosu ali ustih, če je dovolj izdatna; v slučaju manjše izdatnosti pa teče kot notranji iztok (reuma) v sklepe ali pa k arcu. Svoj prvotni pomen je obdržala beseda reuma vse do 18. stoletja po Kr.

Dasiravno so se pokazala vsa prejšnja naziranja o reumi napadnim, so vseeno obdržali zdravniki besedo reuma iz praktičnih razlogov do današnjega časa. Pod besedo reuma razumemo mi danes skupino bolezni, več ali manj skupnega izvora iz različnih nam do sedaj še ne dovolj jasnih in poznanih vzrokov, čeprav so nam znaki in posledice teh bolezni popolnoma znani. Napadajo pa te bolezni predvsem mišičevje, sklepe in živčevje, mnogokrat tudi srce in krvni sistem. Raditega govorimo tudi o reumatičnem vnetju mišičevja, sklepov, živčevja itd.

Vzročnik reume nam še ni poznan, vendar misli pretežna večina današnjih znanstvenikov, da je povzročca živi povzročitelj. Seveda je pri tem še mnogo faktorjev, ki pomagajo bolezni izvesti v prvi vrsti prehlad. S prehladom jo spravlja tudi vsak reumatiklajk v zvezo, čeprav mnogokrat po krivici. Poleg prehlada pride še v poštev dispozičija za reumo in slaba odpornost proti njej—konstitucija, dalje tudi napadno presnavljanje tvarine v človeškem organizmu in mogoče še kateri drugi vzroki, n. pr. napake v notranji sekreciji. V splošnem je torej vzrok reume problem, ki čaka še končne rešitve.

Bolje poznan je vzrok nekaterih reumatičnih obolenj. Ta pa leži po splošnem mnenju v ustih, bodisi v slabem zobovju ali pa v zlezah nebnicah in žrelnicah. Predvsem za akutno vnetje sklepov se je našel vzrok skoro vedno v slabih zobeh in vnetih nebnicah (angini). Površni gnilež zob kmalu zajame tudi korene zob, ki se vnamejo. Mnogokrat se napravijo ob korenih izrastline (granulom), katerih je stalno legio vzročnika reume in drugih človeškemu organizmu škodljivih bakterij. Iz teh izrastlin korena preidejo škodljivci vsak čas lahko v krvni obtok in z njim v različne organe, kjer povzročajo vnetja. Podobno se vrši v vnetih nebnicah. Vsakemu je znano, da se kaj rade vnamejo v vnetih nebnicah. V njihovi notranjosti se večkrat nabere gnoj, ki prehaja lahko od časa do časa v kri in po krvi v razne organe. Na ta način si razlagamo nekatera reumatična obolenja. Nekateri zdravniki so pa mnenja, da je reuma v zvezi s tuberkulozo. Reumi podobna obolenja nastopajo tudi po večjih nalezljivih in drugih boleznih, ki pa strogo ločimo od reume.

Najvažnejše iz skupine reumatičnih obolenj je gotovo reumatično vnetje sklepov. Razlikujemo akutno in kronično vnetje sklepov. Prvo nastopa navadno v več sklepih naenkrat, s povišano vročino do 39° C, natečenostjo in hudo bolečino v sklepih. Vnetje preskakuje iz sklepa v sklep. Po nekaj tednih bolnik ozdravi ali pa postane vnetje kronično, s stalno bolečino in zmanjšano gibljivostjo v sklepu. Mnogokratna posledica akutnega obolenja je srčna hiba ali srčna napaka. Vnetje se rado ponavlja. V drugih slučajih nastopa vnetje v sklepu počasi, s lahko bolečino in večkrat brez povišane temperature. Bolezen sama po sebi počasi napreduje. Napada najprej male sklepe rok ali nog, končno se pa razširi na sklep v komolcu ali kolenu. Sklepi lahko natečejo, so od časa do časa zelo boleči, gibljivost v njih vedno manjša, dokler ne na-

stopi ukočenost sklepov in s tem invalidnost. Srčno hibo ima pa je malokdaj za posledico obolenje, ki ga imenujemo primarno kronično vnetje sklepov. To je le groba slika sklepne reume. V natančnejše diferenciacije se ne morem spuščati. Da se bolečine reumatikov ob vremenskih spremembah povečajo, ve vsakdo. Zdravijo se pa akutna reumatična vnetja s preparati salicilove kisline, kakor je n. pr. aspirin, kronična vnetja v glavnem z mehanično-fizikalnimi sredstvi, različnimi kopelji, elektrizacijo, obsevanjem itd. E ni in drugi bolniki spadajo predvsem v bolniško nego.

Na reumatična obolenja se pri nas ni polagalo doslej večje važnosti, dasiravno zaslužio isto pozornosti kakor tuberkuloza. V splošnem tudi niso nič manj razširjena kot tuberkuloza. Statistike velikih evropskih mest nam kažejo, da nastopajo reumatične bolezni v mnogo večjem številu kakor tuberkuloza. Razne bolniške blagajne izdajajo za reumo do petkrat večje vsote kot za tuberkulozo. Na Angleskem znaša letna škoda vsled reumatičnih bolezni okoli 6 milijard dinarjev, od katerih odpade skoro 1 milijarda na izplačilo bolezenskih podpor zavarovancem. Spoznavši veliki pomen reume za narodno zdravje, so osnovali Angleži, Nizozemci, Švedi in Nemci "društva za pobijanje reume."

Reumo lahko po pravici imenujemo socialna bolezen, to je bolezen družbe: 1. radi njene velike razširjenosti; 2. ker je bolezen vseh slojev, revnih in bogatih; 3. ker ni vezana na življensko dobo; nastopa od rane mladosti do pozne starosti; 4. ker povzročca neizmerno škodo na ljudskem zdravju in narodnem premoženju vsled dolgotrajnosti, nesposobnosti za delo in v mnogih slučajih prerane smrti obolelih.

Iz angleske zdravstvene statistike je razvidno, da nastopa reuma že pri otrocih v tretjem letu starosti. Mnogokratna njena posledica je Vidov ples (chorea) in vnetje slepiča. Število akutnih reumatičnih obolenj raste do 15 let starosti, kjer doseže višek. V tem letu dosežeta največje število obolenj tudi vnetje slepiča in Vidov ples. Največ smrtnih žrtev zahteva reuma v 13 letu starosti, medtem, ko je splošna druga umrljivost v tej starosti gotovo manjša. Srčna hiba ali srčna napaka se pojavlja kot posledica reume v največjem številu od 20—25 leta, to je v najlepši življenski dobi, ko je človek komaj začel živeti. V tem oziru se lahko primerja reuma s tuberkulozo, ki zahteva v isti dobi največ žrtev. Srčne hibe so v večini slučajev posledica reume. Po pomenu bolezni v otroški dobi zavzema reuma izza tuberkuloze in sifilisa tretje mesto, kakor je izjavil pokojni profesor dunajske otroške klinike Pirquet. Od 25. leta starosti pa nastopajo kronična obolenja vse do pozne starosti, kjer dosežejo višek pri 70 letih. Ta obolenja sicer nimajo za posledico srčne hibe, vendar so važna vsled dolgotrajnosti in nesposobnosti za delo. V približno isti starostni dobi nastopa rak, ki doseže tudi višek pri 70 letih.

Švedske statistike pravijo, da odpade 20% mirtodobnih invalidov na reumatična obolenja. V statistikah bolniških blagajen zavzemajo prvo mesto. Čudno je pri tem, da se je vprašanje reume kljub najpogostejši boleznim povsod do najnovejšega časa zanemarjalo. O nevarnosti jetike, raka in mnogo drugih bolezni je skoro vsakdo poučen. O reumi ve le nekaj tisti, ki jo čuti na lastnem telesu, brez da bi vedel zakaj, odkod in o posledicah.

Kakor že omenjeno spadajo akutno oboleli predvsem v bolnice, kajti le tu se morejo uspešno zdraviti, le tu je mogoče najti izvor reume in ga pravočasno odstraniti. Kronični reumatiki pa v razna kopališča in zdravilišča, kjer so pod zdravniškim nadzorstvom. Zaljubog je pri nas eno in drugo zelo otežkočeno vsled prenapojnosti ali pomankanja enih ali drugih, a tudi iz materialnih ozirov. Zdravljenje reume, posebno kronične, si lahko le malokdo privoščiti, vsled dolgotrajnosti. Ambulantna zdravljenja po raznih ambula-

torijih s fizikalnimi sredstvi, kakor so kopelji, elektrizacija itd. ne prinašajo trajnega uspeha, brez ozira na to, da so tudi predraga. Invalidne rente okrožnih uradov so za delo nesposobne zavarovance tako majhne, da ne more invalid misliti na kako nadaljnje zdravljenje. Iz teh razlogov bi bila nujna potreba novih bolnišnic in zdravilišč, v katerih bi našel vsakdo za svojo zaslužku primerno ceno ozdravljenja.

Poleg drugih posledic ima reuma še to neprijetno lastnost, da se rada ponavlja. Raditega ni dovoljno samo njeno zdravljenje, važnejša je njena preprečitev. Ker so vzroki reume še malo poznani in tako raznovrstni po današnjem naziranju, je težko podati tako točna navodila za njeno preprečitev, kakor jih dajemo proti drugim boleznim. V splošnem naj veljajo sledeča navodila: 1. Važno vlogo pri reumi igra gotovo prehlad. Izogavati moramo vse, kar dovede do prehlada. Svoje telo moramo napraviti v utrjevanjem odpornosti proti prehladu. Mladino treba odgajati v športu. Odpraviti mo-

Frank Lukaneich: ZA NAŠE FARMARJE

Ako hočemo imeti od plemen-ke živali manj jajec in lepe, močne piščance, je najboljši sistem, katerega naj bi torej upoštevali, prisliti jarice k nesenuju in imeti starejše kokoši za plemo. Plemenskih kokoši ne smemo sliti k nesenuju čez zimo na ta način, da jim omejimo ali prikrajšamo protin vsebujočo pljavo.

Prebiranje plemenjakov. Dobri plemenski petelin mora biti povsem zdrav, krepak, močan in od jajec najboljših jajčarica. Dobrega petelina najbolje spoznamo pri zgodnjem razvoju. Oni, kateri prične prvi pet in je po postavi dobre in fepe razvit, hoče gotovo gospodar perutnine. Plemenjak mora biti visok in močan in imeti kratki in popolnoma dorasčen greben, končno pa polne, viške in bistré oči. Njegovo telo naj bo globoko in polnih, razvitih prs, močnih nog, stoječih široko narazen in imeti mora dober plemenski nagon. Barvo mora imeti povsem čistokrvne pasme in stalno težo (standard); lahko je tudi čez stalno težo, ne pa pod težo.

Katere vrste plemena nameravam rediti?

Vprašanje je, katere vrste plemen je najboljšje za rejo. Odgovor je, da one, katere vrste rejec najbolj ljubi. Mnogo perutninarjev je, ki vsak svoje blago hvali, namreč kdor goji samo leghorne, jih ne more pre-

ramo viago v stanovanjih. Ob- leka in obutev naj bo letnemu boju in v vnetih nebnicah. Po- trebna je od mladosti nega zob časa primerna. 2. Izvor reume je v mnogih slučajih v slabem zo- z večkratnim dnevnim čiščenjem, zjutraj, zvečer in po jedi. Zobni gnilež se mora zdraviti že v po- četku, da ne zajame zobnih ko- renin. Raditega je potreben večkratni pregled zob po zobo- zdravniku. Vnetje nebnic (an- gina) zahteva tudi zdravnika, ki nebnice po potrebi odstrani. 3. Tudi v vseh drugih boleznih se obrnemo na zdravnika, ki nas opozori, v koliko bi imela naša bolezen lahko za posledico reumo in jo še pravočasno prepreči.

Vprašanje reume s tem še dolgo ni izprano. To bi bila le splošna slika, radi njene velike social- ne važnosti. S poznavanjem pravega vzročnika bo tudi možna uspešnejša borba proti njemu, kakor danes. Dotlej se pa držimo čim točneje navodil, ki nam jih daje higijena o načinu pravi- lnega utrjevanja zdravia in splošne obrambe proti vzročni- kom bolezni.—(Zdravje.)

Dušni pastir rebeliral proti ame-riški veliki noči

Danville, Ill. — Rev. A. B Schneider, pastor tukajšnje sek- te nazarencev, je na velikonočno nedeljo prišel na prižnico v de- solovni obleki (overalls) in nazna- nil, da nosi "overalls" kot znak protesta proti temu, ker velika noč v Ameriki ni več dan Kristo- vega vstajenja, temveč dan modne razstave — vsakdo se pokaže in paradira v novi ob- leki.

Podjetniki so se zavarovali pro- ti štrajkom

Philadelphia, Pa. — Lehigh Silk Hosiery Mills, Inc., organi- zacija tovarnarjev, ki upošteva unijske delavce, je te dni skle- nila novo pogodbo s unijo, v kateri je med drugim tudi točka, ki preprečuje stavke, dokler se za tako akcijo ne izreče arbitra- žni odbor.

Pleteninarsko podjetje se prese- lilo na jug

Philadelphia, Pa. — Petsto pleteninarskih delavcev bo iz- gubilo delo, ker se je Cadet Knit- ting Co. odločila za preselitev svojega podjetja v državo Ten- nessee. Ta družba je doslej upo- slovala unijske delavce, v nove- m kraju bo pa operirala po si- stemu odprte delavnice.

Sneg pokril Balkan

Dunaj, 19. apr. — Na veliki petek so veliki viharji s snegom divjali po Bolgariji in južni Sr- biji. Bil je hud mraz.

Mellen, Wis. — Eden najhu- ših blizardov je v petek divjal po severozapadnem delu Wis- consina. Prinesel je šest palcev snega.

Za šalo

Kritika: Mati: "Peterček, o- četu povej kakšen neubogljiv fant si." Peterček: "No-ja, oče imajo čisto prav ko pravijo, da ženske ne morejo ničesar za sebe obdr- žati."

"Yellow dog" sodnik Parker iz Ne- verne Karoline, katerega je Hoover imenoval članom zveznega vrhovnega sodišča. Hoover je va, kdo ima kv- alifikacije za tribunal varnostne straže ameriškega kapitalizma.

Hanns Heinc Ewers:

Poslednja volja Stanislave d'Asp

(Iz knjige "Die Besessenen") - Poslovenil To-ar.

Vedela je, da ga bo sedaj zapustila, da bo šla proč, zopet v variete, v bordel, ali da pa bo skočila s sorentinskih skal — kar je pač vseeno. Ali čutila se je močno in veliko v svojem zgodnjem instinktu, v katerem je grofa pljuvala in ga klotfotala z umazanimi besedami. Grof je zaigral in zopet je bila vlačuga, usmiljenja vredna vlačuga in nobena božja moč jo ne bi mogla vzdigniti iz vsega tega blata.

Tedaj pa so se odprla vrata. Skočila je s postelje, sigurna s svojim starim smehom. Po dreku smrdeče fraze, ki jih je že zdavnaj pozabila, so ji šinile v glavo, o vedela je, kako hoče sprejeti grofa.

Bila je stara dama. Čisto tiho je stopila k mladi ženski, vsedla se je na posteljo in jo je pritegnila k sebi. Stanislava je slišala njene besede, toda komaj jih je razumela. Bilo ji je, kakor da bi nekje tam daleč tiho igrala orgle. In ti glasovi so ji govorili in čutila je le, kaj so hoteli.

Lahko napravi kar hoče; vse, vse. Samo njenega sina naj poroči, naj ga osreči. Ona sama, njegova mati prihaja, da prosí za njega. Zakaj njegova ljubezen je tako velika —

Tedaj je vstala Stanislava in je rekla: "Zakaj njegova ljubezen je tako velika?"

Pustila se je voditi h grofu. Pustila se je poljubiti od njega in tudi od matere. Čutila je: To je bilo odrešenje, in ozdravljenje. Na duši in na telesu. Zakaj njeno življenje je bilo samo posoda za dragoceno vsebino: za vero do njegove velike ljubezni.

Stanislava je poročila grofa. Prav neke posebne vrste življenja je živela v teh mesecih. Ljubila ga ni, to ji je bilo jasno. Ali bilo ji je, kakor da bi tih čepela na mehki kožuho-vini pred kaminom; in ta žerjavica je božala nežno njeno mrzlo meso. Vedno je bila trudna, tako prijetno utrujena; sanjala je tako tja vendan v polspanju njegove ogrevalne ljubezni. Poljubila ji je roke, če se je zadovoljno smehljala, tako nalahko pred se; mišlj je, da je vendar le srečna. Toda to, kar ji je dalo povod za smehljanje ni bila sreča, bila je samo vedno misel na to nepojmljivo ljubezen, ki je bila neskončna kakor vesoljstvo. V tem času so umrli v nji vsa hrepenenja, potopile se vse daljne preteklosti. In njena vera je rasla in dobro je vedela, kje je ležala in da ne bo ničesar, kar ne bi storila zanjo njegova ljubezen.

Včasih, o le redkokdaj, je potrkala na to posebno ljubezen, ta skrivnostna moč, ki je lahko vse izvršila. V Antenu je stavila par slatnikov na kakega slabega konja. "Ne stavi, je dejal grof, "ni vredno." Tedaj ga je pogledala, naravnost, z dolgim pogledom: "Kaj neda, Vincenc, stavo bom le dobila? Hočem da dobim." In ko se je pričela dirka, ni gledala konje; gledala je le njega spodaj sedečega. Videla je, kako je prekrizal roke, kako je narahlo premikal ustnice. Vedela je, da moli. Ko so se zagnali favoriti v dir in je pomilovanja vredni stranski jahač dosegel prvo mesto, je spoznala, da je bilo to njegovo delo in moč njegove ljubezni.

Prišel je čas, ko se je srečalo njeno življenje z Janom Olieslagerom. To je bil gostov prijatelj še ko sta bila dijaka in je ostal tak akoli leta. Križaril je po svetu in nikoli se ni vedelo, kje se nahaja. Ali tedaj je pisal karto od bog vidi kje, iz Cahinchina, iz Paragvaja ali iz Rhodesije. No tedaj je bil v Evropi in grof ga je povabil na svoj grad v Ronval.

To vse se je zgodilo zelo hitro. Vlameu je ugajala ta ženska in bil je navajen utrgati to, kar se mu je dopadlo. Nekoč, veliko pozneje, mu je nekdo predbacival, da je na tak

način ljubil svojega dobrega prijatelja ženo, ki je ni nikoli ljubil. Tedaj je dejal: "Bil je moj prijatelj — toda, ali zaraditega ni bil osel? In potem: Je kdaj katerega žena sama imela v oblasti svoje ustnice? Zakaj bi bil on edini gospodar njenih ustnic?" — Stanislava je ljubila tako, kakor je jahal svojega konja, kakor je vozil svoj avtomobil, kakor je jedel svoj kruh in svoje vino pil. To kar je napravil, je bilo samo po sebi razumljivo in brez interesov. In končno je bilo ravnotako naravno, da se mu je žena vdala, brez oporekanj in uporov, kar čez noč.

Jan Olieslager je premotil grofice d'Ault-Onival in ne Leo Lewi. Ta bi se mogoče komaj zmenila za njega in bi se gotovo ne zaljubila vanj — medtem ko je v grofici zanelil plamen od najmanjšega utripa. Ne, ker je bil dober jahač — grof je jahal veliko boljše nego on. Toda ker je bil na konju drugačen človek, o, čisto drugačen, kakor ta, ki ga je ravno kar videla. Grof je bil vedno isti, če je bil na lovu, ali če je sedel pri nji. Ta mož pa je bil vedno drugi, karkoli je napravil. Vse mu je bilo igrača — in vse je dobro igral. Nič na svetu se mu ni zdelo resnega; četudi ga je vse zanimalo, se mu v resnici vendar ni zdelo zanimanja vredno. Samo da je bil tu in živ. To je bilo njegovo središče, in ta edini instinkt mu je bil tako ukoreninjen in močan, da se je nevede prilagodil okolišč.

Mogoče je bil to vzrok njegovih zmag. Če je bil daleč, se ga je hitro pozabilo; toda če je bil tu, je bil on gospodar.

Stanislava d'Asp je našla v njem nov in večji svet. Polno ugank in skrivnosti, polno zaprtih vrat in zapahov, katerih ni bil nikdar voljan odpreti. Pri grofu je bilo vse enostavno in jasno; pri njem je živela, kakor da bi romala v tišem grajskem parku. Vsako gredo in vsak rožni grm je poznala, in zadaj mogočni hrast, ki ga ni mogel zruvat noben vihar, ponosen in odkrit: njegova velika ljubezen. Pri drugem pa je letala v začaranem labirintu. Šla je po poti, ki se ji je zdelala lepša, lepša kakor katere druga v grajskem parku. Neskončno daleč se ji zdelo, da pelje in jo je bilo vendar konec po nekaterih korakih, odrezana z nepredirnim trujem. Krenila je na drugo stezo in to stezo je zaprla že kakšna norčava žival. Ni našla izhoda in tavalja je skoraj v težki omotici, ki ji je na poseben način vzbujala zaspalne čute —

Vlamec pa ni ničesar iskal pri tej ženski. In nekega večera, pri večerji, je dejal, da je preživel prelepa tedne v tem them gradu, in da je zaraditega prav od srca hvaležen svojemu prijatelju in ljubezni grofici. Ali da mora sedaj proč, zopet ven v svet, in da bo jutri odpotoval proti Bombayu. Vse to je govoril tja vendan, toda bilo je gotovo tako resnično, kakor je povedal. Grof ga je silil, da vendar še ostane, ali grofica je molčala. Samo ko je vstal, in ko je grof podal služabnikom ukaz glede odpotovanja, je prosila gosta, da ji sledi na vrt.

In tam mu je razodela, da odpušča z njim. Jan Olieslagers je pričakoval neprijetnih scen, a kaj takega ne; tako je prišlo vendar, da je padel, malo sicer, iz ravnotežja in je, iskajoč besede in vzroke, ki bi imele kakršenkoli svit po pameti, govoril heka, kar bi sicer mogoče ne izpregovoril. Ne bi bilo treba, da ji je dejal, da ne želi njenega spremljanja, da mu ni nič zanjo, kvečjemu da je pripravil v svojem gradu spominov, samo majhno, pozabljeno kamrico. Da je pač roža, utrgana mimogrede za gumbnico, dobra za popoldne, dokler se do večerje ne preoblečemo. —

(Dalje prihodnjik.)

samo, ki ti ga je napisal. Narekoval sem mu, kar mi je prišlo na um. Ne, še prelepo je pisal, bil je pač neprijeten položaj. Na, čitaj!"

Vzela je papir in hotela prečitati vrstice, ki so ji plesale pred očmi.

Soprog je na hrbtu prekrizal roke, stopal z velikimi koraki po sobi in nadaljeval:

"Ha, ha! Spominjam se, kako si bila ogorčena, ko sem hotel izvedeti ime in naslov tvojega ljubimca. Komaj sem te prepogoril, da si mi dovolila ta požikus. "Ne, ne delaj tega, on me ljubi, ljubi. Rajši se bo dal ubiti, kakor da bi te poslušal," si kričala."

Porogljivo je gledal soproga, ki je strmela v pisano.

"To te je iznenadilo, kaj? Missila si, da je bolj možat. Pogledaj, prav nič se ga ne bojim — glej, zdajle ti ga pokažem. Občuduj ga, le občuduj svojega junaka!"

Gaston Rodier je vstopil s po-beženo glavo. Dama je jokaje kričala: "Ne, nočem ga videti, nočem ga več poznati!" Vzdignila je glavo in zastrmel v Rodierja.

"Ah—gospod! Kdo ste, česa iščete tukaj?"

Rodier je vzdiknil:

"Kaj naj to pomeni? A saj vobče ne poznam dame!"

Soprog je začuden gledal. Rodier se je zakrohotal.

"Da, zdaj razumem!" je nadaljeval, "vi ste hoteli gospoda Beauvoisa. Oprostite gospa in tu di vi, gospod. Ker so slabi časi, sva z njim najela skupno stanovanje. V pondeljek, sredo in soboto je gospod Beauvois gospodar stanovanja, a danes je torek in sem jaz gospodar, kakor tudi ob petkih in nedeljah." Rodier se je globoko oddahnil in veselo nadaljeval: "Prosim, oprostite mi, stvar je ta, da pričakujem neko damo in vaša naysočnost bi jo utegnala presenetiti in vznemiriti. Toda zaradi svojega eksperimenta se nikar ne razburjajte, lahko ga preizkusite jutri!"

Dobro ga je Iyan sreča zvečer Tomaža, ki gre z lučjo po vasi.

"No, Tomaž, kam pa, kam?"

"Vasovati grem!"

"Pa z lučjo? Kakšna mladina je dandanes! Ko sem bil jaz mlad, sem hodil vasovati brez luči."

"Se mi je tako zdelo, ko sem prvikrat ugledal vašo ženo."

Moje nastop v Rakovem

Ni baš prijetno, če se sam postavljaš v alabo luč, a včas ti je nekakšna neodoljiva potreba, da bi se razodel in spovedal. In potem začuti nekakšno olajšanje. To de zdravi dobro.

Tedaj spovedal bi se rad: ker me jezi in ker bi rad nakopal malo balzama na svoje ranjeno srce, na svoj ranjeni umetnikov ponos! "Balzam" — hm! Sicer ne vem, kaj bi bilo "balzam" in nisem "balzama" nikoli niti videl — prosim vas, ali ste ga vi videli? Pa vse eno. Balzam je pač beseda, ki jo običajno rabijo v tej zvezi. Tedaj, prosim, recimo "balzam"!

Pred časom sem imel "Saljiv večer" v "Društvu mladih komijev" v Rakovem. Dovolj, imel sem ga!

Popoldne dotičnega dne sem se razgovarjal z enim imenovanih mladih gospodov in ta mi je med drugim povedal, da ima strica, ki je iz tega ali onega vzroka dozdnevno za vselej izgubil dar kakršnega občutka. In s solzami v očeh mi je dejal prikupni komij: "O, da bi ga videl samo enkrat nasamejanega! O, da bi ga videl samo enkrat razjokanega!" Da nima sploh nobenih občutkov! Zame najstrašnejša predstava! Rajši bi bil desetkrat mrtev! Resnilo me je globoko: "Le privedite ga na moje predavanje. Ga bom že zgrabil!"

"O, da bi mogli! Vsa naša družina bi vas za to večno blagovale, vi, dobrotinski trpečega človeštva! Ali ga res lahko spravite v smeh? Ali mu res lahko privabite utehe polne solze v uboge, izsušene očesne dupline?"

Mladi mož se je zahvalil s solznimi očmi, privedel je zvečer strica, ga postavil meni nasproti v prvo vrsto in jaz sem ga pričel obdelavati.

Poskusil sem najprvo z blagimi šalami, potem z ostrejšimi, mož se ni zganil — vlivl sem mu slabe dov tipe in ga prebadal z dobrimi — nič; sprožil sem vanj stare, obrabljene smešnice in ga preuknjaj spredaj in zadaj z žarečimi novimi — nič. Segrel sem se in ga naskočil od leve in desne, od spredaj in zadaj — ni se zganil; pričel sem jedljati, sikati, žvigati, kihati, tuliti, kruliti, govori sem nosiljoče kakor ob nahodu — nič; začel sem gledati križem, premikal sem ušesa in nos kakor kunc — nič, sedel je kakor samrznjen rinocerus in me je gledal z okroglimi očmi; sopihal sem in se znojil, divjal, besnel, dokler nisem postal hripav in bolan in togoten in znorel — za nič na svetu nisi spravil nasmeška iz njega, da niti ne govorim o solzah, niti senčice nasmeška niti najbolj suhe vlagice v očih! Takšno vzorno stanje popolnoma pobežedenega miru se mi še ni primerilo ob nobenem živem bitju. Bil sem, kakor da me je kdo ustrelil.

Končno sem zaključil predavanje z breznačnim vzvikom, s divjim izbruhom humorja in sem mu zagnal dovtip nadčloveške strašnotnosti naravnost v krinko. Potem sem padel zbežan in izmučen v svoj stol.

Društveni predsednik je pritekkel k meni, mi izmil glave z mrzlo vodo, me tolkel po hrbtu in vprašal: "Nu, kaj pa je? Nu, kaj se je zgodilo? Čemu ste se prav tako razburili, gospod profesor?"

"Hotel sem spraviti to prekleto staro oljnatko sliko v prvih sedehih v smeh!"

"Nu, dragi gospod profesor! Žal, da ste se zaman trudili! Ta je namreč gluhomem in slep kakor jazbec!"

Dobro ga je Iyan sreča zvečer Tomaža, ki gre z lučjo po vasi.

"No, Tomaž, kam pa, kam?"

"Vasovati grem!"

"Pa z lučjo? Kakšna mladina je dandanes! Ko sem bil jaz mlad, sem hodil vasovati brez luči."

"Se mi je tako zdelo, ko sem prvikrat ugledal vašo ženo."

UTRUJENI?

Esorka prinaša novo moč! Zelite biti energični, polni življenja? Tedaj vam ponudimo Esorko k temu. Esorka hitro pripravi vaš sistem v pravo normalnost z odpravo bolečin, bolečin, zaprtosti, splošne splošne oslabelosti živca. Vam prinese zadovoljstvo vsakega stilskega. Uporabite lahkaravno, 15

Anekdote o Viktorju Hugoju

V Francoski akademiji imajo sejo za sprejem novih besed v slovar. Hugo poseže v razpravo: Gospoda Cousina si dovoljujem opomniti, da sta zame "mouvement de la langue in decadence" ločena pojma. Gibanje še ne obsega propada. Jezik se razvija, odkar je nastal. Ali torej lahko govorimo o njegovem propadanju? Gibanje je življenje, propad je smrt.

Cousin: Propad francoskega jezika se je začel l. 1789.

Hugo: Ob kateri uri, prosim?

Med l. 1830. in 1845. sta vladala v slovu Hugo in Dumas. Zadnji je pisal ravnatelju gledališča Porte Saint-Martin:

Dragi Harel,

V pondeljek Vam prinesem dramo v petih dejanjih. Zanjso po potrebi godna Georges, Melingue, gospa Dorvalova, Laferriere, Bignon in tucat novih dekoracij.

Prestrašeni ravnatelj je storil vse, da ni bilo treba sprejeti igre.

Kmalu potem je prišel Viktor Hugo. Potegnil je ponižno iz žepa rokopolis.

"Ali bomo imeli dovolj igralcev za vprizoritev dela?" je vprašal Harel boječe. "O, to že pojde. Saj bo zadostoval dober ansambel!"

"In dekoracije?"

"Našli jih bomo v skladišču." Dramo so prečitali in ko so bili vloge že razdeljene, je izjavil Hugo: "Kako lep bi bil Frederic v tej vlogi!"

"Saj res", je mrmral Harel in naslednji dan je triumfalno povedal, da je angažiral Frederica.

Nato Hugo: "Veste, da ste nekaj pozabili? Spričo Frederica bodo ostali v senci."

Ravnatelj si ni vedel pomagati. Angažiral je še Cocages in Laferrierea.

Hugo: "Dobro, ampak kaj hočete s temi umetniki, če nista zraven tudi Georges in Dorvalova?"

Za igralci so prišli na vrsto dekoracije.

"Verjemite mi," je dejal Hugo, "po vsem tem, ko ste kljub mojim ugovorom doprinesli toliko žrtve, bi veljalo za prvo dejanje nabaviti nove dekoracije."

Harel: "Ampak..."

Hugo: "...Sicer odtegnem dramo."

Harel: "Kaj? Zdaj, po vseh teh angažmanih?"

Hugo: "Da ali ne?"

Dekoracije so prišle. Da, dosegel je celo to, da so se izmenjale preproge v ložah in kulorjih, češ da barva ne odgovorja dobi, v kateri se odigrava dejanje.

Hugo je ostal svojemu ogromnemu teku zvest do pozne sta-

rosti. Ko mu je bilo sedemdeset let, ni vedel, kaj je bolehnost. Imel je navado govoriti: "Naravoslovje pozna tri velike žedolce: morskega volka, raco in Viktorja Hugoja. — Jules Clarretie se je spominjal, da je nekoč pri čaju vzel v usta celo mandarino, v katero je vtaknil kos sladkorja ter pogoltnil vse skupaj, meso in olupek.

"To je železno telo", opisuje Hugoja Edmond de Goncourt, "ohranil je vse zobe do smrti. Z njimi je lahko zmel brezkvinko kost."

KOLENDARČKI

Na rokah imamo še nekaj Kalendarčkov S.N.P.J. in stanje po 25c komad. Kdo želi imeti enega ali več, naj hitro pošlje naročila zanj. Imamo le še kakih 50 komadov, torej hitite. Naročila je poslati upravništvu Prosvete, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NAZNANILO.

Društvenim tajnikom in tajnicam se tem potom naznanja, da morajo naznaniti vse spremembe naslovov članov in ženske, naslove novih članov, ter imena in naslove odstopnih, črtanih in izobčenih članov naznaniti upravništvu Prosvete, da se lahko točno vredni imenih za pošiljanje lista Prosveta, imena in naslove, katere pošlje te glavnemu tajniku ostane tam v arhivu in jih upravništvo ne dobi. Torej je zelo važno, da vselej pošljete na nalač za pripravljenih listinah vse naslove upravištva Prosvete posebej. Pri vsaki spremembi naslova naj se vselej omeni stari in novi naslov. Upravništvo upravlja ne apelira, da društveni tajniki in tajnice to upoštevajo.—Philip Godina, upravitelj.

Naročnina za list Prosveta

Za Zrušč. države in Kanado \$6.00
1 tednik in
2 tednika in
3 tedniki in
Za Cicero in Chicago je.....\$7.50
1 tednik in
2 tednika in
3 tedniki in

Tednik sam stane.....\$1.25
Tednik v Evropo stane.....1.75
Poštalna za tednik v Evropo......50
Mladinski List stane.....\$1.25
Ml. List v Evropo stane.....1.50
Cena oglaševanja po dogovoru.
Filip Godina, upravitelj.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

Claude Orval: EKSPERIMENT

Gaston Rodier je urejal cvetje v vazah, kar ga iz prijetnih misli zbudi močno zvonjenje. Pogledal je na uro in zamrmral: "Kdo bi ti utegnil biti? Nemože je, da bi prišla že ona!"

Skomignil je z rameni in godrnjal po predsobju: "Če je spet kak upnik, ga kratkomalo odslavimo."

Odprl je vratno lino in zagledal možkega, ki mu je bil povsem neznan.

"Izvolite, gospod? Prosim vas, kaj vendar hočete?"

Ne da bi rekel besedo, je neznanec siloma odprl vrata, odrinil Gastona in predrzno stopil v sobo.

"Gospod," je rekel Rodier in glas se mu je tresel od razburjenja, gospod, upam, da mi razložite, kaj vendar želite?"

"Kdo sem, bi rajši vprašali... Sem soprog..."

"Soprog?"

met. Postalo mu je neprijetno in komaj je spregovoril:

"Ali gospod, ne razumem vas."

"Česa ne razumete? Saj je vendar vse tako preprosto. Vi pričakujete, kakor že večkrat, nekdo damo, in jaz sem njen soprog."

"Gospod, to šalo —"

"O, prosim, ne trajte praznih besed. Zahtevam popolno pokorščino, ali pa vas ubijem kakor steklega psa."

Obraz se mu je spremenil, očso se mu zabliskale in Rodier je opazil, da prišlec v žepu otipava svoj samokres.

"Poslušajte moje zahteve... Vzemite vse, česar je treba, da napišete, kar vam bom narekoval. Torej pišite:

'Madame'...

Rodier vzdigne glavo in boječe vpraša:

"Oprostite... Komu?"

"Kaj? Komu pišete? Svoji ljubimki. Mokite in pišite..."

Madame, pozabite me... Lepša bodočnost se mi ponuja in lepeumno bi bilo, če bi zavrgel prepo priliko. Oprostite mi in me pozabite!"

Gaston Rodier je ogorčen vstal.

"Ne, nočem, to je pre..."

Roka se mu je igrala s samokresom in Rodier se je podpisal.

Tako. Odprite vrata, kmalu bo prišla. Ko zašliš njene korake, se morate akriti v drugi sobi in ostati v skrivališču, ne da bi se ganili. Ali ste razumeli?"

Gaston Rodier je pogledal na stensko uro in zajecjal:

"Gospod, dovolite, saj je nemožeče..."

"Nobenega ugovora. Zahvalite se za moje priznanje in bodite veseli, da se tako poceni izmažete — pozor!"

Nekdo je potrkal. Na dano znamenje je Rodier odšel. Čulo se je šuštenje ženske obleke, med vrati je stala dama. Boječe je pogledala soproga, potem se je ozrla po sobi.

"Ne išči," se je rogaj soprog, "odšel je. Skril se je, pobegnul kot bojazljivec."

Bolestno začudenje se je razlilo po njenem bledem obrazu, zgrudila se je v naslanjač.

"Poslušaj!", je nadaljeval zaničljivo, "ali nisem imel prav, ali ti nisem rekel, da se bo ta človek, zaradi katerega si hotel uničiti najino rodbinsko srečo, umaknil mojim grožnjam. Nik ni ugovarjal, in te branil, in se zagovarjal, nič, boječe je strmel na moj šep, kjer imam samokres in trepetal. Tukaj je pi-

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, kalendarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarna. Cene smerne, unijako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA